

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders



"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
april 2014 - 35e jaargang, nr. 140

BESTUUR

Voorzitter
R.W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS Den Haag telefoon
070 - 368 35 66

Secretaris
G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52 3708 GE Zeist telefoon
030- 692 27 92
e-mail: staalgi@gmail.com

Penningmeester
Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk telefoon en fax
070 - 394 14 67
e-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

LEDEN

R.A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 0164 - 61 34 15

Evenementencommissie

J.A. Bakker Zeekant 92g 2586 JB Den Haag 070 - 354 02 45
J. de Mos Marjorystraat 25 3151 SK Hoek v. Holland 0174 38 21 83

Schakel redactie

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk telefoon en fax
070 - 394 14 67
e-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

BANKREKENINGEN

ING Bank: NL54 INGB 0000 3595 00
ABN-AMRO Bank: NL63 ABNA 0545 5468 26

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

Het volgende nummer verschijnt in juli 2014.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 juni 2014.

APRIL 2014

Reünie

In de vorige Schakel hebt u kunnen lezen dat de reünie op de Zwaluwenberg een groot succes was. Dat Luitenant Generaal van Ede, de Inspecteur der Krijgsmacht tevens Inspecteur der Veteranen, een warm betoog hield om zo lang mogelijk bijeen te blijven komen en dat de Generaal de aanwezige Engelandvaarders opriep om in 2014 weer op de Zwaluwenberg samen te komen en dan nog een makker mee te nemen, dan zou hij dat weer feestelijk organiseren. Het is het bestuur gebleken dat de meeste aanwezige Engelandvaarders het eens waren met het idee van de Generaal R. van Ede om zo lang mogelijk een reünie te organiseren.

Voordat de datum van een reünie in 2014 wordt afgesproken met onze gastheer op de Zwaluwenberg, zou het bestuur graag willen weten hoeveel Engelandvaarders daarvoor belangstelling zouden hebben. Laat de penningmeester weten of u het eens bent om zo lang mogelijk jaarlijks een bijeenkomst te organiseren.

Ik hoop dat velen hun oordeel laten weten en liefst zo spoedig mogelijk!!!!

4 en 5 mei

Op 4 mei zal in Den Haag om 14.45 uur wederom de herdenking plaats vinden van de gesneuvelden ten gevolge van het Englandspiel. Ik hoop dat velen in de gelegenheid zullen zijn deze herdenking bij te wonen.

In Wageningen zal op 5 mei weer een detachement deelnemen (in een voertuig) aan het bevrijdingsdefilé. Ik hoop dat ook daar velen aanwezig zullen zijn. Geef u op bij Jan Bakker.

Ik kijk naar u uit

Rudi Hemmes

Deze jaarlijkse herdenking bestaat uit twee onderdelen: de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk en de herdenkingsplechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is sinds 1987 verantwoordelijk voor de Nationale Herdenking in Amsterdam.

Tijdens de Nationale Herdenking herdenken wij alle burgers en militairen die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties.

De herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk is op uitnodiging en wordt bijgewoond door 1700 genodigden. Hierbij staat de aanwezigheid van de eerste generatie oorlogsgetroffenen, vertegenwoordigers van meer dan tachtig organisaties van oorlogsgetroffenen en nabestaanden centraal. De bijeenkomst is te volgen op televisie.

Het programma 2014 begint in de kerk om 18.50 uur en eindigt om 19.20 uur. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst houdt een literair auteur ieder jaar op uitnodiging van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een speciaal geschreven voordracht. Dit jaar is dat Jan Terlouw, oud politicus en auteur van o.a. het verfilmd boek "Oorlogswinter". De titel van zijn voordracht is "En Broederschap?".

Bij de herdenkingsplechtigheid op de Dam is iedereen welkom. De genodigden die de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk hebben bijgewoond sluiten aan bij de duizenden belangstellenden op de Dam. Om even voor 20.00 uur leggen Z.M. de Koning en H.M. de Koningin een krans bij het Nationaal Monument. Hierna volgen de twee minuten stilte.

Na de twee minuten stilte en het Wilhelmus draagt de winnaar van de dichtwedstrijd "Dichter bij 4 mei", Nienke Woltmeijer, haar gedicht voor op de Dam, en spreekt de burgemeester van Amsterdam, E. van der Laan, gevolgd door kransleggingen.

Alle aanwezigen kunnen hierna aansluiten in het defilé.

Bron: Nationaal Comité 4 en 5 mei.

CHB

Jaarlijks op 4 mei worden op het ereveld van de Oorlogsgravenstichting te Loenen gemeente Apeldoorn de Nederlandse oorlogsslachtoffers herdacht. De herdenking zal plaatsvinden voor het kapel. Hieronder volgt het programma van de herdenking op het ereveld Loenen op zondag 4 mei a.s., aanvang 13.30 uur.

Programma 2014:

1. Klokgelui.
2. Openingstoespraak door zijne excellentie dr. R.H.A. Plasterk, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. Muziek door de Regionale Politiekapel Noord- en Oost Gelderland onder leiding van de heer W. van Arendonk.
4. Toespraak door de weleerwaarde heer ds. K.H. Ubels, hoofdkrijgsmachtpredikant.
5. Muziek.
6. Declamaties door leerlingen van de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn.
7. Kranslegging bij 'De Vallende Man', het monument van de Oorlogsgravenstichting.
8. Taptoe.
9. Een minuut stilte.
10. Wilhelmus (1e en 6e couplet).

Men wordt verzocht uiterlijk om 13.15 uur aanwezig te zijn.

Ter gelegenheid van de restauratie van het Wandbord Engelandvaarders dat in de kapel op het ereveld Loenen hangt, zal na de herdenkingsplechtigheid een fototentoonstelling met portretten van omgekomen Engelandvaarders geopend worden in de kapel. Deze tentoonstelling zal tot eind 2014 op het ereveld te zien zijn.

Bron: Oorlogsgravenstichting

'Opdat Wij Niet Vergeten'

De Nationale Herdenking van alle burgers en militairen die, sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties, terreurdaden en bij vredesmissies – in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld – zijn omgekomen, vindt plaats op **zondag 4 mei 2014** op het Nederlandse Ereveld van 'Mill Hill Cemetery' Wise Lane, Mill Hill, te Londen NW7 2RR.

Tijdens de plechtigheid zal Zijne Majesteit's Ambassadeur H.E.M.L.A.C. van den Assum een krans leggen namens de Nederlandse Regering.

Tevens zullen kransen worden gelegd namens de Nederlandse Strijdkrachten, de **Engelandvaarders**, de Dutch Associations en het Nederlandse Verzet. Een bloemstuk zal worden gelegd namens de Nederlandse Kerk.

Bij het leggen van de kransen zullen kinderen van de Nederlandse Regenboog-school assisteren.

Na het leggen van de kransen zal de predikant van de Nederlandse Kerk in Londen, Ds. Joost Röselaers, een gedenkwoord uitspreken. Aanwezigheid wordt ten eerste op prijs gesteld

Men wordt verzocht vanaf 19.00 uur te verzamelen in de kapel op de begraafplaats. In de kapel is er gelegenheid om het bezoekersregister van het 'Nederlandse Ereveld' te tekenen. Tevens is er gelegenheid koffie / thee / limonade met cake te gebruiken. Om 19.55 uur zal de plechtigheid op het Nederlandse ereveld aanvangen.

Bron: Nederlandse Ambassade te Londen

HERDENKING BIJ HET ENGLANDSPIEL MONUMENT

Op zondag 4 mei 2014 vindt de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats bij het Englandspiel monument in Den Haag aan de rand van het Scheveningse bos bij de waterpartij in het Van Stolk park achter het Crown Plaza hotel, voorheen

Promenade hotel. Herdacht worden de slachtoffers die tijdens de bezetting van Nederland werden gedropt en in handen van de bezetter vielen.

De plechtigheid begint om 15.00 uur (verzamelen vóór 14.50 uur). Tijdens de plechtigheid worden bij het monument kransen en bloemen gelegd door betrokken organisaties, nabestaanden en belangstellenden. De plechtigheid duurt ongeveer een uur, waarna het hotel Crown Plaza de gelegenheid biedt om na te praten.

CHB

HERDENKING EN BEVRIJDINGSDEFILÉ OP 5 MEI 2014 TE WAGENINGEN

Bevrijdingsdag in Wageningen begint met het Nationale Vrijheidsdebat, waar drs. S. in 't Veld (Europees Parlement), dr. Bibi van Ginkel (Nederlands Instituut Internationale Betrekkingen Clingendael) en schout-bij-nacht P. Bindt (MIVD) zullen debatteren over het thema 'Meer veiligheid, minder vrijheid? ... Privacy als wisselgeld?'. Bij de Herdenkingsbijeenkomst in de Johannes de Doperkerk zal S. Kaag (VN) spreken. De Koninklijke Luchtmachtkapel zorgt voor een muzikale omlijsting.

Op het universiteitsterrein De Dreijen vindt het Foulkes Festival plaats. Hier vertonen musea exposities en treden re-enactmentgroepen en muziekkorpsen op. Ook zijn er static shows van historische voertuigverenigingen, een paralanding en roadshows van de Koninklijke Marine en Landmacht.

De herdenkingsplechtigheid op het 5 Mei plein wordt gevolgd door een fly past en het militaire Bevrijdingsdefilé met historische voertuigen, dat een begrip is in de Nederlandse samenleving. In het Bevrijdingsdefilé in Wageningen ligt de nadruk op de capitulaties van Duitsland en Japan.

Naast de herdenkingen wordt de bevrijding uitbundig gevierd met het Bevrijdingsfestival. Het muziekprogramma is veelzijdig en voor alle leeftijden en achtergronden. Op de verschillende pleinen zijn uiteenlopende podia met muziek, theateracts en diverse workshops die door vele vrijwilligersgroepen worden georganiseerd. De Ambassadeur voor de Vrijheid is de singer-songwriter Douwe Bob, die met een helikopter naar Wageningen komt om de vrijheid met alle bezoekers op de Markt te vieren.

Het Bevrijdingsevenement in Wageningen belooft weer een waardige herdenking en uitbundige viering te worden! Voor meer informatie over het complete programma en praktische zaken, bezoek de website www.wageningen45.nl

Belangstellende Engelandvaarders aangesloten bij ons Genootschap en aangeslotenen bij Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 kunnen contact opnemen met de detachementscommandant J.A. Bakker, telefoon 070-3540245

Bron: Comité 4 en 5 mei Wageningen.

CHB

NEDERLANDSE VETERANENDAG 28 JUNI 2014

De 10e Nederlandse Veteranendag wordt geprogrammeerd zoals deelnemers en belangstellenden gewend zijn. De dag wordt geopend met een programma in de Ridderzaal, waarna er op het Binnenhof een medaille-uitreiking is en een lunch. Na de lunch worden de tribunes op de Kneuterdijk bezet voor het langskomende defilé.

De bekende fly-past zal er dit jaar iets anders uitzien omdat er slechts één wapensysteem zal vliegen, nu de F16's. Deze worden vergezeld door een verzameling historische toestellen, inclusief de legendarische Catalina, het watervliegtuig waarvan er niet veel meer zijn.

Het defilé kent mogelijk weer nieuwe detachementen van veteranen die nu elders werken en ook zullen twee schoolklassen met hun veteranen meelopen. Voor het afsluiten van de dag is er op het Malieveld veel muziek en zijn er tal van informatieve stands.

Aangeslotenen bij het Genootschap Engelandvaarders en bij Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 die willen deelnemen kunnen contact opnemen met de detachementscommandant J.A. Bakker, telefoon 070-3540245.

Bron: Comité Nederlandse Veteranendag.

CHB

Net als vele anderen in deze serie over Engelandvaarders die per kano de Noordzee wilden oversteken, waren Dik van Swaay (geb. 7-8-1921) en Paul Eckenhausen (geb. 26-3-1920) student aan de Technische Hogeschool Delft en lid van de Delftse roeivereniging Laga.

Dik van Swaay begon in 1940 in Delft aan de studie elektrotechniek, maar van studeren is niet veel gekomen. Hij was vooral verzetsman, eerst als lid van de spionagegroep rond professor Mekel. Later sloot hij zich aan bij de Haagse OD (Ordedienst). Daar specialiseerde hij zich in hulp aan Engelandvaarders: hij zorgde voor materiaal (kano's en zeiltjes) en hielp bij het op zee zetten van de bootjes en de bemanning. Dit laatste deed hij samen met mede ODer Oscar de Brey en studiegenoot Pim de Bruyn Kops, die later allebei ook Engelandvaarder zouden worden.

Aanvankelijk was Van Swaay zelf niet van plan te vertrekken, omdat hij de overtuiging had dat zijn taak in Nederland lag. Maar gedurende de zomer van 1941 werd de grond hem om allerlei redenen steeds heter onder de voeten.

Begin september vestigde hij de aandacht van de Sipo op zich door deel te nemen aan de zogenaamde "blauwe vazenroof". Een viertal studenten, onder wie Dik van Swaay, hadden de deur van de studenten Sociëteit Phoenix in Delft open zien staan, waren naar binnen gegaan en hadden daar drie Delftsblauwe vazen zien staan. Om die te redden uit de handen van de Duitsers hebben zij ze meegenomen. Maar helaas waren de studenten door een bewaker gezien. Drie van de vier werden gearresteerd, in het Oranjehotel opgesloten en enkele weken later weer vrijgelaten. Zo niet Van Swaay, die was ondergedoken; in tegenstelling tot de andere drie studenten had hij immers heel wat voor de Duitsers te verbergen.

Samen met Paul Eckenhausen, begon van Swaay zijn eigen ontsnapping voor te bereiden. Met hulp van een andere studiegenoot, Harry ter Kuile, verstopten zij hun zeilkano in een houten keet in de duinen bij Katwijk.

Het vertrek vond plaats in de avond van 27 september 1941. Alle voorwaarden voor een geslaagde tocht waren aanwezig: goed weer en een rustige zee. Toch ging het mis: direct bij vertrek verspeelden zij een peddel. Na 72 uur varen, met de Engelse kust al in zicht, draaide de wind en werden zij teruggedreven richting bezet Nederland. Uitgeput spoelden Van Swaay en Eckenhausen aan op het strand van Goeree.

Zij werden gevangengezet in vuurtoren De Kaap in Ouddorp en de volgende dag, 1 oktober 1941, afgevoerd naar het politiebureau Haagscheveer in Rotterdam.

Vandaar werden zij overgebracht naar het bureau van de Sicherheitspolizei und SD aan de Heemraadssingel 226.

Paul Eckenhausen werd wegens zijn poging tot Engelandvaart ter dood veroordeeld, hetgeen later werd omgezet in levenslange tuchthuisstraf. Hij kwam terecht in een tuchthuis bij München, maar overleefde de oorlog. Vervolgens emigreerde hij naar Australië, waar hij inmiddels is overleden.

Dik van Swaay zag kans via een luchtkoker uit het Rotterdamse bolwerk van de Sicherheitspolizei te ontsnappen. In het politiedossier staat dat op 2 oktober 1941 omstreeks 2 uur 's middags 'door een abuis uit de politiebewaring te Rotterdam was weggegaan de student Van Swaay'. Van Swaay dook onder en zou zes weken later met een andere studievriend en mede-Lagaaier, Jan van Blerkom, een nieuwe poging wagen. Van Blerkom werd nog veel meer gezocht door de Duitsers dan van Swaay zelf. Maar daarover volgende keer meer.

Bron: A. Huisman-van Bergen, De vervolgd: jacht op twee Delftse studenten in 1941. Amsterdam, 1999, p. 224-225 e.v.

Agnes Dessing

DE DOOP VAN DE YVETTE II _____

Op dinsdag 4 maart ging de editie 2014 van de HISWA van start, de jaarlijkse botenshow in de Amsterdamse RAI. Al die glimmend gepoetste schepen hebben niets met Engelandvaarders te maken, zult u zeggen, dus so what?

Maar 's-middags om twee uur vond er in een hoekje van die RAI toch een opmerkelijke gebeurtenis plaats. Er werd onder nogal wat belangstelling een replica gedoopt van de beroemde 'Yvette', de roeivlet van 5,5 meter lengte waarmee op 29 april 1943 een vijftal personen vanuit de Brielse Maas naar Engeland voeren; de inzittenden waren het echtpaar Jan en Yvette Bartlema, de Delftse studenten Henning Meyer en Hein Louwerse en Hein Kaars Sijpesteijn van de Linoleumfabriek te Krommenie.

De Yvette was door Kees Koole met zijn aardappelboot de 'Nooit Volmaakt' vanuit de Schie bij Delft naar een kreek bij de 'Vereeniging' in de buurt van Brielle gesleept, daar verder vaarklaar gemaakt en om 23.30 uur met de bemanning vertrokken.

Het weer, hoog water en donkere maan maakten het tot een bijna ideale nacht om ongemerkt te vertrekken bij de Brielse Maas.

Op de Noordzee beleefden ze nog angstige momenten omdat na een van de volgende nachten er een hevige storm over hen heen raasde. Maar uiteindelijk wisten ze op 2 mei met het meegenomen zeil de monding van de Thames te bereiken waar ze werden opgepikt door de 'Ocean Treasure', een begeleidend schip van een konvooi met vrachtschepen. Ze werden in Sheerness aan land gezet. En enkele dagen later kon via Radio Oranje de code 'Onze hond heeft pokken' uitgezonden worden, het afgesproken teken van de goede vaart.

Ten behoeve van het nieuwe Engelandvaardersmuseum in Noordwijk heeft de zoon van Kees Koole, Ton Koole, opdracht gegeven tot het bouwen van een replica van de Yvette. De originele eerste Yvette bevindt zich in het Oorlogsmuseum te Overloon en is niet voor het Noordwijkse museum beschikbaar. Op initiatief van 'de Vaarkrant', een bijlage van De Telegraaf, zal rond 16 april met de nieuwe Yvette II de tocht worden overgedaan als hommage aan alle Engelandvaarders. De Yvette II zal begeleid worden door Z.Ms. Urania, het opleidingsschip van de Koninklijke Marine; de leiding van de Marine ziet in deze begeleiding ook een manier om aan de jeugd kennis over de oorlog door te geven en te laten zien wat voor levensgevaarlijke toeren je soms moest uithalen om je eigen vrijheid te heroveren. Het zijn ook redenen voor het fonds om de tocht te ondersteunen. Bij de doop van de Yvette II door Ton Koole die dat deed met een echte ouderwetse wat roestige puts vol champagne waren dan ook vertegenwoordigers van allerlei ondersteunende organisaties en groepen aanwezig, zoals de beide redacteurs van de Vaarkrant, de hoofdredacteur van De Telegraaf, de voorzitter van het fonds, de inspecteur-generaal der krijgsmacht, de commandant van de Urania, en natuurlijk enkele Engelandvaarders zelf, Eddy Jonker, Charles Bartelings, E.A. Barten en G.J.G. van Mesdag.

De Yvette II is gebouwd op een werf in Wormerveer, volledig volgens de maten van de eerste Yvette in Overloon; zelfs de originele grijze kleur is overgenomen. Ook een Archimedes aanhangmotor waar ook de originele Yvette mee was uitgerust, is weer gerestaureerd en aan de praat gekregen.

Het is de bedoeling dat de Vaarkrant regelmatig verslag zal doen van de verdere gebeurtenissen rond de hernieuwde Engelandvaart met de Yvette. En van de tocht wordt tevens een documentaire gemaakt, later uit te zenden bij de zender van National Geographic.

Sierk Plantinga

AMSTERDAM, 19 February 2014 - A group of four Dutch men and a woman will try to cross the North Sea from Holland to the Thames Estuary in a replica of a boat used in 1943 to escape from occupied Europe. The trip will take place in April 2014. It is the first time since the end of World War II that a replica of a sailing vessel undertakes a memorial tour to England

During the war a total number of 176 Dutchmen managed to escape over the North Sea. This was only 23 percent of the total group that tried to do so. The remaining 77 percent drowned or was arrested and shot or sent to concentration camps. Out of 176 successful sailors only four are still alive. One of these four will be on the trip in April.

The escape in 1943 was undertaken in a 5,5 meters long boat with the name 'Yvette', named after the only female on board. The boat survived the war and is currently in a museum in The Netherlands. There are only two vessels in The Netherlands that managed to reach the United Kingdom and that survived. The Yvette is one of them. One of the sailors who managed to escape to England via the North Sea during the war is a 93-year old Dutchman and former Spitfire pilot called Eddy Jonker. Mr. Jonker will be on the vessel escorting the replica during the crossing in April. The Royal Netherlands Navy will accompany the Yvette II during the trip with a sailing training vessel. The trip will take between two to three days.

The voyage in 1943 came to an end when the H.M.S Ocean Treasure of the Royal British Navy discovered the Yvette and brought her to Sheerness. The Royal British Navy will be asked to participate in the project, just like they assisted the Yvette more than 70 years ago. A representative of the Royal British family will be asked to be present when the Yvette II reaches the East Coast.

The idea for the trip came up in September 2012 when two editors of the boating section of De Telegraaf, the biggest newspaper of The Netherlands, had a pint during a staff party at the newspaper. They wanted to set up a project to show young Dutchman what their peers did seventy years ago to achieve the freedom most people now take for granted.

With less than a handful of sailors of these WW II escape voyages still alive, they concluded that there is almost no time left to organize a memorial tour with original WW II sailors participating. On board of the Yvette II will also be a granddaughter or grandson of one of the original passenger of the Yvette. The 'window' in which the trip will take place is between April 17 and May 1, 2014. National Geographic will broadcast a documentary on the voyage of the Yvette and the Yvette II.

More information? Contact Teije Brandsma on mobile 0031 - 622219970, email tbrandsma@telegraaf.nl

Bron: Redactie Telegraaf Vaarkrant

'BOS DER ONVERZETTELijken' IN ALMERE STAD

Het is al weer meer dan 20 jaar geleden dat Engelandvaarders naar Almere Stad gingen om de opening van het laatste nationaal monument, het Bos der Onverzettelijken bij te wonen. Op 29 april 1993 werd het bos door Z.K.H. Prins Bernhard opengesteld. Het toen nog prille bos is inmiddels tot een volwaardig bos uitgegroeid. Doel van dit prachtige monument is het tot stand brengen van een levende, groeiende band tussen het verleden van de verzetsstrijders en de toekomst van nieuwe generaties. In totaal staan er 2142 bomen in het bos. Voor alle 2133 gesneuvelden is een boom geplant. Er is ook een boom voor de onbekende verzetsstrijder, er staan vijf bomen die de vijf oorlogsjaren gedenken en drie bomen voor de Koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix. De namen van de paden worden aangegeven op de bekende ANWB-paddestoelen en hebben betrekking op onderdelen van het verzet, zoals de **April-Mei staking, concentratiekampen, Engelandvaarders, Line crossing, onderduikers, Zweedse en Zwitserse weg** en andere verzetsgroepen.



De Laan van het Indisch Verzet is aangelegd met bamboe en exotische bomen. In de noordwestelijke hoek is een cirkelvormige ruimte gecreëerd genaamd Jeugdland, waar kinderen onder begeleiding kunnen spelen en bouwen. Dit is de link tussen het verleden en de toekomst.

Gedenksteen:

Op 4 mei 1978 werd op het Marktplein in Almere haven een gedenksteen onthuld met de tekst:

VOOR HEN DIE VIELEN
IN DE STRIJD TEGEN DE
DUITSE BEZETTER 1940-1945

In het najaar van 1995 werd deze gedenksteen bij de toegang van het Bos der Onverzettelijken geplaatst als startpunt en tevens eindpunt van de Weg 1940-1945.

Locatie: Het Bos der Onverzettelijken bevindt zich aan de Vrijheidsdreef in de Verzetswijk van Almere Stad.

In de Schakel nummer 58 (juli 1993) staat een uitgebreid verslag van de openstelling van het Bos der Onverzettelijken.

Bron: Nationaal Comité 4 en 5 mei

Bram Grisnigt

YAD VASHEM ONDERSCHEIDING POSTUUM UITGEREIKT AAN J.W. KOLKMAN

Op maandagnamiddag 17 februari was de grote Van Kleffens-vergaderzaal van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag niet gevuld met Europese ministers van Buitenlandse Zaken en hun ambtenaren, maar met een tachtigtal aanwezigen die de postume uitreiking van de Yad Vashem onderscheiding aan Joseph Willem Kolkman (1896-1944) wilden bijwonen. Onder hen was ook Engelandvaarder Charles Bartelings, bestuurslid van het Genootschap Engelandvaarders maar ook iemand -een der weinigen- die Kolkman persoonlijk nog had meegemaakt in Perpignan.

De in Parijs woonachtige journalist Kolkman was in augustus 1940 benoemd tot waarnemend consul van Nederland te Perpignan in Vichy-Frankrijk en na de opheffing van de Nederlandse consulaten tot directeur van het Office Néerlandais

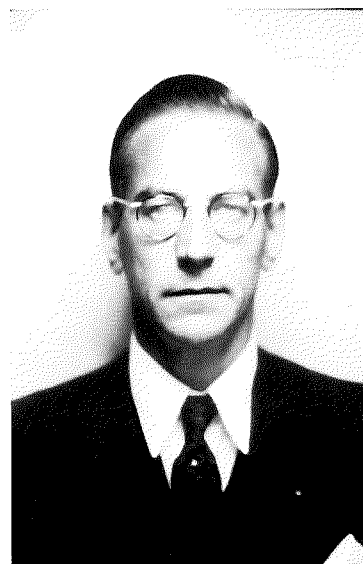


Van Kleffens-zaal in het ministerie van Buitenlandse Zaken

in die plaats. In die functies heeft hij niet alleen veel Engelandvaarders geholpen maar ook vele andere 'uitgewekenen' waaronder met name nogal wat gevluchte Joden. Hij haalde hen uit de beruchte Franse concentratiekampen zoals die op de stranden van Argelès en Saint-Cyprien en later in Rivesaltes net boven Perpignan en bood hen onderdak in het befaamde huis Maison Mazard te Le Soler of elders in de omgeving van Perpignan. Nadat de Duitse troepen op 11 november 1942 Vichy-Frankrijk waren binnen gevallen, was er voor hem geen werk meer. Hij kreeg in december 1942 de opdracht uit Lissabon om onmiddellijk uit te wijken naar Spanje en Portugal -een uitreisvisum werd door de Fransen niet verleend aan hem. Kolkman weigerde: hij moest eerst nog tientallen Nederlanders een veilige plek bezorgen. Engelandvaarders kregen van hem geld en een passeur of een weg over de Pyreneeën aangewezen; oudere, voornamelijk Joodse vluchtelingen werden door hem naar onder meer Lessac in de Charente gestuurd.

Pas op 12 januari 1943 vertrok Kolkman met zijn echtgenote en zijn collega uit Toulouse, J.C.A.M. Testers, richting Spanje. Zij werden gearresteerd in een klein Frans plaatsje in de Pyreneeën, wachtend in een café op hun passeur. Via gevangenis in Perpignan, Toulouse en Parijs werd Kolkman in december 1943 vanuit Compiègne naar Buchenwald gedeporteerd. Vanuit Buchenwald belandde hij in het dodelijke werkkamp Dora waar ondergronds de V-1 en V-2 raketten

werden gebouwd. Toen Kolkman daar aankam bedroeg in Dora de overlevingstijd zo'n zes weken, ná de oorlog statistisch berekend. Kolkman werd begin februari 1944 op een ziekentransport overgebracht naar Lublin waar hij bezweken bleek, na zo'n zes weken in Dora werkzaam te zijn geweest. Ná de oorlog was Kolkman door de Fransen postuum met twee onderscheidingen geëerd: hen waren de Médaille de Résistance en het Croix de Guerre avec Palme toegekend. Pogingen in Nederland om hem postuum te onderscheiden met het Verzetskruis of de Bronzen Leeuw leden schipbreuk.



Joseph Willem Kolkman 1942

Een allereerste artikel over Kolkman verscheen in een uitgave van het ministerie van Buitenlandse Zaken in 1995, gevolgd door een veel uitgebreider opstel over zijn leven in 1998 in het negende Jaarboek van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie. Kolkman was uit de vergetelheid gehaald. Daar hebben overigens veel Engelandvaarders over de hele wereld na een oproep in De Schakel aan meegewerkt: bij hen bleek Kolkman zeer beslist niet vergeten. Vanaf dat moment heeft de Joodse Engelandvaarder Philip Jacobs continu geijverd voor de postume toekenning van de Yad Vashem onderscheiding aan Kolkman. Kolkman had zijn leven gered door hem uit het kamp Rivesaltes te halen en hem over de Frans-Spaanse grens te helpen. Met grote regelmaat en volharding bepleitte hij zijn voorstel, zowel schriftelijk als mondeling tijdens bezoeken aan Jeruzalem. Uiteindelijk werd zijn voorstel om niet geheel duidelijke redenen tot zijn werkelijk grote verdriet afgewezen. Meerdere keren verklaarde hij mij en ook anderen dat hij hoopte dat hij vóór zijn overlijden nog kon meemaken dat aan Kolkman deze Yad Vashem onderscheiding zou worden toegekend.

Na het echech van de poging van Philip Jacobs, diende zich een nieuwe bepleiter aan, de uit Nederland afkomstige Amerikaan Herman Grishaver. Grishaver was als tweejarig jongetje met zijn ouders en oudere broer in 1941 door Kolkman geholpen om de Frans-Spaanse grens te overschrijden; hij had dat in papieren van

zijn ouders gevonden bij een reconstructie van die oorlogsperiode die hij na zijn pensionering was begonnen. Grishaver deed zeer systematisch onderzoek, niet alleen in Nederland maar ook in Frankrijk. Met de resultaten van zijn onderzoek deed hij een hernieuwde poging bij Yad Vashem. Meerdere keren werden er nieuwe vragen opgeworpen in Jeruzalem: iedere keer deed Grishaver nieuw onderzoek en probeerde hij de vragen te beantwoorden. Tijdens dit proces waren er ook enkele andere Joodse Engelandvaarders die de verzoeken van Jacobs en Grishaver ondersteunden, zoals M. Gutteling en E. Cohen.

Tot ieders grote en dankbare verrassing ontvingen allen in mei 2013 een brief uit Jeruzalem met het bericht dat Yad Vashem besloten had om postuum de titel 'Righteous among the nations' toe te kennen aan J.W. Kolkman.

De gebruikelijke ceremonie met de overhandiging van certificaat en medaille vond op 17 februari plaats. Besloten was om het certificaat en medaille te overhandigen aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken waar de nagedachtenis en het voorbeeld van Kolkman het best gewaarborgd lijkt. Het werd een indrukwekkende plechtigheid. Na een kort welkomstwoord door secretaris-generaal mevrouw R.V.M. Jones-Bos sprak minister Frans Timmermans. In zijn toespraak vroeg hij zich onder meer af hoe hij zichzelf zou hebben gedragen in zo'n situatie. Na minister Timmermans gaf Sierk Plantinga een korte levensschets van Kolkman waarin hij de nadruk legde op Kolkman's optreden in Perpignan. De Israëlische ambassadeur H. Divon vertelde vervolgens indringend over het doel van Yad Vashem en overhandigde daarna het certificaat en de medaille aan de secretaris-generaal. Hierna volgde het verhaal van Herman Grishaver, zijn zoektocht naar wat er met zijn familie was gebeurd tijdens de oorlog en hoe Kolkman zijn ouders, broer en hemzelf had geholpen en daarmee hun leven had gered. Philip Jacobs heeft zijn wens in vervulling zien gaan: zowel telefonisch als schriftelijk vernam hij met grote vreugde van het zo lang gewenste besluit van Yad Vashem. Helaas kon hij niet meer aanwezig zijn bij de ceremonie: hij overleed op 31 juli 2013 (De Schakel oktober 2013). In zijn plaats hield zijn zoon Michael Jacobs een indrukwekkend verhaal over Kolkman en zijn vader.

Op het officiële gedeelte volgde een geanimeerde receptie waar nog uitgebreid werd nagepraat, over Kolkman, over Engelandvaarders, over de oorlog en over nog veel andere onderwerpen.

Sierk Plantinga



Kort verslag van de bestuursvergadering van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945, d.d. 11 maart 2014, gehouden te Doorn

1. De voorzitter heet iedereen van harte welkom op deze vergadering.
2. De Documentatiegroep '40-'45 heeft in hun blad Terugblik (januari 2014) een artikel geplaatst over de liquidatie van een inwoner van Wijk bij Duurstede, deel I. Naar aanleiding van het aantal onvolkomenheden in dit artikel heeft mevrouw Caspers schriftelijk gereageerd.
3. Dag van het Verzet 2014
De Dag van het Verzet wordt in 2014 op 30 augustus in een nieuwe locatie gehouden bij Stichting de Basis in Doorn.
De reünie wordt georganiseerd voor oud-verzetsmensen, partners en eventuele begeleiders. Naast de oud-verzetsmensen zijn ook de weduwen/weduwnaars van oud-verzetsmensen van harte welkom. Het bestuur wil onze subsidieaanvraag en de bijdrage per persoon voor deelname aan deze reünie zo laag mogelijk houden. Uitsluitend bezoekende verzetsmensen ontvangen een herinneringsgeschenk.
4. Defilé Wageningen
Vanuit de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 is er geen belangstelling meer voor deelname aan het defilé (meerijden historisch voertuig). Een aantal tribunekaarten wordt aangevraagd voor belangstellenden.
Wanneer dit jaar belangstelling is voor het meerijden in een historisch voertuig vanuit het Genootschap Engelandvaarders, dan zal gevraagd moeten worden of de heer Bakker weer getachementscommandant wil zijn.
5. Veteranendag 2014 is op zaterdag 28 juni in Den Haag
Alle verzetsmensen die willen deelnemen, dienen zich schriftelijk aan te melden bij het ambtelijk secretariaat van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945, Postbus 100, 3940 AC Doorn.
De detachementscommandant op 28 juni a.s. is de heer J.A. Bakker.

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 56 op de adressenlijst van 1 april 1999

Overleden:

| | |
|--------------|-----------|
| P. Scheffer | Australië |
| Roon, H. van | Den Haag |

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon: 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com



Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het V-fonds met middelen uit de BankGiro Loterij en Lotto. Deelname aan deze loterijen wordt daarom van harte aanbevolen.

www.engelandvaarders1940-1945.nl



STICHTING SAMENWERKEND VERZET 1940-1945

DAG VAN HET VERZET

Deze reünie is uitsluitend bestemd voor oud-verzetssensen, weduwe/weduwnaar van oud-verzetssensen met hun partner en een eventuele begeleider.

Ja, ik heb belangstelling om deel te nemen aan de Dag van het Verzet **op zaterdag 30 augustus 2014 te Doorn.**

Vanuit de verzetsorganisatie: NFR / Expogé / The Escape / AAH / C.O.V.V.S. / Vereniging "Friesland" 1940-1945 / Stichting Genootschap Engelandvaarders

Naam: Dhr/Mw.

Adres:

Postcode en Woonplaats:

Telefoonnummer:

Uw geboortedatum is:

Neemt wel / niet met personen (maximaal 2 personen, plus eventueel een begeleider) deel aan de lunch. De extra kaarten zijn bestemd voor;

- Echtgenoot / echtgenote
- Partner
- Begeleider

U kunt zich aanmelden tot 1 augustus 2014 door dit formulier te sturen naar: Dag van het Verzet, Postbus 100, 3940 AC DOORN Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op het telefoonnummer 0343 - 47 42 18 / 06 - 46 93 88 52

Het verschuldigde bedrag ad € 15,00 per persoon kunt u overmaken op girorekening 5166870 t.n.v. Stichting Samenwerkend Verzet te Doorn. U ontvangt na ontvangst van dit formulier en uw betaling een programma en toegangkaart(en) voor deze dag.

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de BankGiroloterij en het vfonds. Uw deelname aan de BankGiroloterij wordt daarom van harte aanbevolen.